

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Pars Tertia de Reliquo jure Præbendarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

puniuntur, eodem loco enumerata. Quoad defectus, Matrimonium allegare potuisset, quod, sicut impedit validitatem Provisionum, cum præcedit, vacationem operatur, cum subsequitur; agiturque de Clericis in Minoribus, aut simplicem Tonfuram habentibus. Idem est de Professione Religiosa. Fundamentum est in Regula: *Eadem est ratio contrariorum*; undè natum est. 1. *Cap. de Reg. Jur. Per quasumque causas res nascitur, per easdem dissolvitur.*

Quoad alios defectus, qui acquisitionem Beneficiorum sequi possunt, Unicus est, nempe, defectus mansuetudinis, qui amissionis Beneficiorum causa esse possit: contrahitur per armorum professionem, per exercitium Justitiæ Criminalis, aut artis Chirurgiæ, quæ ferro utitur & mutilat. Cum hoc genus defectus sit voluntarium, & vitæ Clericali contrarium, Beneficiorum amissionem operari potest: reliqui, nempe Dementia, Surditas, Cæcitas, manuum tremor, Paralysis, Lepra, hunc effectum non operantur. Amissio Beneficiorum est gravis pœna, quæ proinde locum habere non debet, nisi cum delictum grave est. Juxta hoc sentiendum est de Regulis, quæ pertinent ad Beneficiorum Amissionem, per delicta, non verò per meros defectus productam. Inter illa delicta, quædam tantæ sunt gravitatis, ut, per seipsa, pœnam mereantur; alia, quæ non merentur illam, nisi accedente Contumaciâ, quæ certum signum est pertinaciæ in delicto. Undè fit, ut sint Casus Privationis, *ipso facto*, & Casus Privationis, per Sententiam.

Ex his principiis sequitur, 1. REG. LXXII. ad rem non facere, quæ dicit, eum, qui Beneficium legitimâ viâ non acquisivit, illud amittere; cum amissio propriè non cadat, nisi in res validè acquisitas.

2. REG. LXXIII. esse falsam, quoad defectus, qui non operantur Amissionem Beneficiorum benè acquirentium, quamvis, si præcessissent, validæ acquisitioni obstaculo fuissent.

3. REG. LXXIV. esse falsam, quoad Casus, in quibus Collatores, Præsentantes, Eligentes, erant in quasi possessione conferendi, præsentandi, eligendi: nam actus ab illis profectus validus est, quamvis deinde proprietatem illius Juris amittant. Quoad casus, in quibus ejusmodi personæ non habuissent quasi Possessionem, Regula est aliena; quoniam Provisio fuisset nulla.

4. Falsa est REG. LXXV. quatenus dicit, amitti Beneficium ob furorem perpetuum: si enim præcesserit, invalida fuit acquisitio; si successerit, injusta foret amissio.

5. REG. LXXVI. est iteratio doctrinæ præcedentis adversus pluralitatem Beneficiorum. Idem est de REG. LXXVIII. circa eandem pluralitatem.

6. Falsum est, Beneficium cessare cum causâ, ob quam datum est; falsa proinde REG. LXVIII. quæ id asserit. Textus laudatus agit de Privilegiis, quæ cum suâ causâ cessare debent.

7. Cessatio à Divinis, etiam absque causâ legitimâ, Beneficii vacationem non operatur; imò laudatum *Cap. 8. de Offic. Ordin. in 6.* non jubet, ut privatio per Sententiam feratur REG. LXXIX.

8. Non residentia, de quâ loquitur REG. LXXX. unum est è delictis, quæ non merentur Privationem Beneficiorum, nisi accedente Contumaciâ, per Monitionum contemptum manifestatâ.

Præterque reliquarum Regularum hujus Quæstionis ex iis sunt, quæ Argumento sunt alienæ, idè quòd, vel loquantur de Depositione ab Ordine, & sic longius progrediuntur, vel de Suspensione Temporalis à perceptione reddituum, quæ pœna valdè discrepat à Privatione Beneficiorum.

REG. CII. quæ loquitur de Cessione, aut Resignatione, plures habet Exceptiones, & aliquot Replicationes, quæ inutiles evadunt, si Regula restringatur ad Resignationem ritè factam, & admittam ante re-

vocationem. REG. CIII. loquitur de Casu Resignationis tacitæ.

Quod legitur in his Regulis, extenditur ad Permutationem, quæ est Resignatio mutua, & ad Translationem ab unâ Ecclesiâ ad aliam, cujus acceptatio demissionem prioris includit.

Præfatæ Regula XXXIII. reducuntur ad duas generales. Una est, amitti Beneficia, vel *ipso facto*, patrandò crimina, quibus hæc pœna cohæret, vel Sententiâ latâ post Confessionem, aut Convictionem Rei: alia est, amitti Beneficia per Resignationem expressam, aut tacitam, sub hac includendo Professionem Religiosam, Matrimonium nec non Collationem Beneficii, cui Possessor consensum præbuit.

Ad Quem pertineat Jus auferendi BENEFICIA?

Autor observare debuisset, ex Regulis præcedentium Quæstionum sequi, Jus auferendi Beneficia pertinere ad Legislatores, qui privationem Beneficiorum, vel *ipso facto*, vel per Sententiam faciunt, & ad Judices, qui Leges exequuntur: nam vidimus Ecclesiasticas Leges hoc duplex genus privationis tulisse; & Judices eas executioni per Sententiam suam mittere, per quam, aut Beneficiis exuunt, aut exutos declarant Reos, pro variâ Legum dispositione. Præterea, observare debuisset, amissio Jure ferendarum Legum, aut judicandi, vel exercitio horum Jurium, unâ amitti Jus auferendi Beneficia.

Ex his observationibus cernitur. 1. Quòd, ut REG. CV. vera sit, supponendum est, Principes condere non posse Leges privantes, neque Magistratus eandem penam imponere posse Leges exequendo. 2. Fatendum esse, Episcopo, sive tamquam Legislatori, sive tamquam Judici, competere Jus auferendi Beneficia. 3. Hæreticos & Excommunicatos non habere Jus illud, nisi ab Ecclesiâ tolerati sint: undè nascitur veritas REG. CVI. & CVII.

Quid, & Quantum amittatur?

Quod legitur in *Tribus Regulis* hujus Quæstionis, respicit Amissionem ex Beneficiorum pluralitate ortam; & reducitur ad unicum Principium; nempe, is, qui novum Beneficium acquirit, anteriora amittit, scilicet unum, aut duo, aut tria, pro numero, quem possidebat.

Antecedentia Amissionem seu Privationem Beneficiorum, ejusque Consecutaria.

Has duas Quæstiones connectimus, quarum solutio docet, Episcopum juxta *Can. 2. DIST. LXVII. & Cap. 5. de his quæ sunt à Prælat. sine &c.* non posse deponere Sacerdotem sine consensu Capituli; & juxta *Can. 7. DIST. LXXXI.* Episcopum deposito Presbytero assignare debere locum ad peragendam penitentiam. Utraque res parùm argumento affinis est; quod est amissio Beneficiorum.

Præterea *Can. 2.* laudatus, non loquitur de Capitulo, sed de Episcopis, qui cum Episcopo concurrere debent ad depositionem Presbyteri. Et hæc sunt observanda circa *Secundam Partem* hujus *Cap. VII.* quæ non minoribus ac paucioribus vitiis turget, quam Prima, licet multò brevior sit.

PARS TERTIA de reliquo Jure Præbendarum.

REGULÆ indicant solum sedem materiæ propositæ, nempe Textus loquentes de Incremento, aut Diminutione, Alienatione, Permutatione, Reservatione fructuum, Acceptione Possessionis Præbendarum, exceptâ REG. CXV. quæ, loquens de Sectione, adjicit Textibus eam prohibentibus, plures Exceptiones: 1. Casuum, in

in quibus, Præbendâ in duas Partes divisâ, unaquæque sufficit ad alendum Possessorem. 2. Casum, in quibus Judex, additâ Beneficio uni Litigantium, Pensionem alteri assignat, quod fit solum ad tempus. 3. Casus est, cum Episcopus Hæreticus, cui alius propter Hæresim fuit substitutus, convertitur, eique assignatur pars Episcopatus; quod argumento parum congruit. Tres alii Casus sectionis reprobantur.

Regula ultima, loquens de invasione Præbendæ, pertinet potius ad *Primam Partem*; quippè acquisitionem respiciat: fortè etiam pertinet ad *Secundam*, ratione poenæ huic usurpationi annexæ; ideòque ibi collocata fuit REG. LXXVII.

OBSERVATIONES in CAP. VIII. circa EPISCOPOS atque alios PRÆLatos

Adjicere oportebat Titulo hæc verba, *generatim spectatos*; hoc enim Caput nec non Cap. IX. & X. loquuntur de Prælatis in genere, nec nisi in Cap. XI. sigillatim discuti incipit unaquæque species Prælatorum, ut patet ex Titulo & materia Capitis illius.

Prælati, qui Episcopis in Titulo junguntur, non sunt soli Prælati illis Superiores (id monet Præfatio) verùm etiam Inferiores; argumentum hujus Capitis & duorum sequentium id probat.

Dividitur in *Questiones X.* In *quatuor* prioribus indicantur solum loca Corporis Juris, in quibus de illis agitur. Idem fit in plerisque Regulis, per quas cæteræ *Questiones* deciduntur & sæpè nullus est ordo genuinus inter Regulas. Nullæ sunt generales, sed respiciunt tantùm Partem materiæ *Questionis*. *Questio IX.* loquens de Jure supplendi defectum Prælatorum Inferiorum, ultimo loco poni debuisset: nam *Decima* agit de Re, ad quam Jus illud extenditur, nempe de potestate Prælatorum in Res Ecclesiasticas, & de eorum Privilegio: imò satis fuisse de eo Jure non disserere, nisi post Tractatum de Electione; quoniam locum habet in Electionibus, perinde atque in Collationibus, Præsentationibus, aliisque Actibus Ecclesiasticis & Facultatibus illos faciendi.

QUÆSTIONES I. II. III. IV.

In *quatuor* prioribus *Questionibus*, disputatur de origine verbi *Episcopus*; de significatione ipsius, variis Episcoporum speciebus; & discrimine Episcoporum à Chorepiscopis. Id annotatum fuit, ne similitudo nominis, æquivocationem pareret.

QUÆST. V. Dignitas Episcoporum.

Quinta de Episcoporum Dignitate, reducitur ad prærogativam in eo sitam, quod sint Successores Apostolorum; quippè quæ reliquas omnes contineat.

QUÆSTIO VI. de Gradibus Dignitatis Episcopalis.

Argumentum *Sextæ* idem prorsus videtur, ac *Tertiæ*: nam Gradus Episcoporum sunt discrimina inter eos intercedentia, in eo consentientia; quod alii sunt simplices Episcopi; alii Archiepiscopi, priorum Superiores immediati; alii Primates, Superiores Archiepiscoporum; alii Patriarchæ, Superiores Primatum; alius denique Papa, qui omnium est Caput, & cæteris Superior singularum specierum, sicut uniuscujusque individui, seu membri.

Autor non loquitur nominatim nisi de Gradibus inter Patriarchas Romæ, Constantinopolis, Alexandria, Antiochiæ, Hyerosolimaram; quod fortè venit ex eo, quod hæc Sedes solæ sint, quorum ordo fit determinatus; & præterea, cæteræ Sedium species includun-

tur sub Sedibus Patriarcharum, qui sibi subiectos hadent Primates, Archiepiscopos & simplices Episcopos.

Quod dicit in REG. II. Sedem Romanam esse eminentissimam, & primam omnium, includitur in eo, quod dictum fuit, Papam esse Caput; hæc enim qualitas ipsi Primariam Sedem attribuit. REG. IV. præcedere debuisset *Tertiam*: nam prioritas Sessionis, quæ vulgò in simplicibus Episcopis ex anterioritate Consecrationis æstimatur, sicut in Archiepiscopis prioritas Provisionis, aut Receptionis ipsorum, ordinem Suffragiorum, & Subscriptionum constituit.

Quod dicitur hæc in *Regula*, prærogativam Dignitatis accipi à tempore Ordinationis, locum habet solum erga eos, qui meram habent Ordinis Dignitatem, v. g. simplices Episcopos, Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos: nam inter eos, qui aliâ, præter Ordinem, Dignitate potiuntur, illa huic cedit; undè fit, ut Archiepiscopi, Archipresbyteri, Archidiaconi, præcedant Episcopos, Presbyteros, Diaconos antèrius ordinatos.

Quod legitur in *Reg. V.* oppositionem unius è Partibus, quarum interest, impedire pactum & conventionem circa Primatiam, fundatur in *Regula*, *Quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet.*

QUÆSTIO VII. De loco Episcopatus.

QUATUOR REGULÆ, quæ huic *Questioni* subsunt, expositione indigent. Ab omnibus excipiendi sunt casus urgentis necessitatis, aut evidentis utilitatis. Nam, 1. si Regio multos habuerit Incolas: pauciores verò Civitates, cur non constituerent Episcopatus in minoribus Oppidis, quæ ab invicem remota essent, & quorum intervallum plurimis Pagis, aut Burgis, esset refertum? 2. Magnus est numerus Civitatum, quæ caruerunt Episcopo pluribus sæculis, & tandem Episcopum adeptæ sunt; 3. si Urbs Episcopum occidat; nonnè satis est Sedem ad aliud ejusdem Diæceseos Oppidum transferre, quàm Episcopatum suppressere. 4. Cum Provinciæ vastiores, rarissimos habent Incolas, Episcopatus vicini esse nequeunt, nisi inutiliter, atque indecenter multiplicentur.

QUÆST. VIII. Officia Episcoporum.

Nullus est ordo inter REGULAS LXXI. hujus *Questionis*. Primo loco proponendæ erant Regulæ pertinentes ad Officia Episcoporum erga Clerum & Populum, & continuâ serie colligendæ; tum ea, quæ respiciunt Officia Episcoporum erga Personas Ecclesiasticas, Sæculares, & Regulares, initio ducto ab Officiis erga Capitulum, quibus subicerentur Officia erga Parochos; denique Officia erga Monachos & Moniales. A Personis, ad Bona Ecclesiastica pergendum, & ab his, ad Loca. Sic argumentum hoc distinximus in Tractatu de *Jurisdictione*.

Loquendo de singulis muneribus sive communibus, sive specialibus, jungi oportuisset quidquid ad illa pertinet, quod neglectum fuit. v. gr. delibato Instructionis officio, transit ad officium Correctionis & Coercitionis; deinde plures subnectit Regulas, circa munus instruendi: tales sunt imprimis REG. XXI. XXII. de Magistris, Doctoribus, aliisque Personis, quas Episcopi constituere debent, ad docendum, inceptâ disputatione de *Officiis erga Monachos*, sub Titulo speciali, per *Regulas V.* ad alia munera transit sub eodem Titulo. Officia quoad Pontificem permiscuè traduntur, cum Officiis erga Diæcesanos. Officia circa Bona Ecclesiastica, cum Officiis erga Personas miscentur, etiam ea, quæ facere debent Episcopi, cum iis, quæ vitare tenentur: denique, Officia Episcopo, merisque Fidelibus communia, cum muneribus illi peculiaribus.

Inutile est asserere probationes horum vitiorum, quæ facile apparebunt cuilibet legenti hæc Regulas. Ex eadem lectione patebit, Regulas absque necessitate multiplicari, exponendo singulas alicujus Officij